

۹ مایس ۱۹۱۸

صافی : ۴۳

ایکذی جلد

یکی محبوس

اجتماعیات

اقتصادی وطنپورلک

وطنپورلک مختلف نوعی وار: دینی، اخلاق، حقوقی، بدیی و وطنپورلکر.

حقیق بر وطنپورده بو متنوع وطنپورلکرک هېښکده بولونځی لازمد. دینی وطنپورلک قرون وسطی آوروپاسنده قانونیککن عبادتی. پودر کوپده عصری دولتر تشکل ایدنه، دینی وطنپورلکده رنګی دیکشیدی. بر طرفدن بوتون دنیاده لکنز (روما) بی سیاست مرکزی عبادیدن ژدوینترک تشکیل ایدنکری (نولترامونته) فرقه سی هر دولترک داخلنده قوزمبولیت بر مفکوره نشر ایدرکن، دیگر جهندن دینک اجتاعی وظیفه لرنه پویوک قیمت ویردن فیلسوفرده و وطنپور لکی دینی بر اساسه استاد ایندیرمکه باشلادیلر. ایته آوروپاده آتقی بو مجاهدته نیکجیسی اولهرق (دینی وطنپورلک) (دینی قوزمبولیتک) ه غلبه چالبلیدی.

حال پوک بزم ملکتنزده، دین دایما وطنپورلک اسانی تشکیل ایشدر. چونکه بواده، سیانترک مرکزی عتیله دینزکده مرکزید. دینز، بزی وطنپورلک مرکزندن اوزافلاشدرهرق باشقه برمرکزه کونورموبدیک ایچون، روجزده دینی فرغوزمبولیتک هیچ بر زمان تأسس ایتدی. ملکتنزده الک جوق دیندار اولالک الک جوق وطنپور اولسی بو حالک نتیجه سیدر. فقط، شوراسی ده اعتراف ایدمک که بزدهکی وطنپورلکده نهایت بوینی وطنپورلکندن عبادتی. سوک زمانره قدر نه اخلاق، نه حقوق، نه بدیی وطنپورلکر موجود دکدی. اخلاقی وطنپورلک، اخلاق وظیفه سی اجتاعی اسانیدی حصوله کتریمکده کورمکنک بر نتیجه سیدر. بزده اسکی اخلاقیل یاردیسی یاخود قوزمبولیت بر اخلاق واعظلیدر. بعضارینه کوره اخلاق غایبی اولان انسانک کندی نفسی ایش، اودن سوکرا غایلی، سوکرا قبیله سی، مملکتی، نهایت انسانیت کلیرمش. دیکرلرنه نظر آده اخلاق ایلک غایبی «انسانیت» ایش، دیکر غایله سوکرا کلیرمش. کوربیورکه بویکی تورلو اخلاقده (وطن) ه اساسی بر قیمت ویرمور. حال پوک اجتاعیانک وجوده کنیردیک یکی اخلاق کوره الک پویوک مفکوره (وطن) در، اودن سوکرا (مسلک) مفکورمی، دها سوکرا، (عالمه) و (انسانیت) مفکوره لری کلیر. فرد ایسه هیچ برزمان اخلاقده مفکوره اوله ماز. او حالده اجتاعیانک قبول ایتدیک اخلاق، حقیقه وطنپورلک اولان بر اخلاقدر.

حقوقده عینی حالی کورورز. اسکی حقوقیلر، حقوق فلسفه سی یا (آلپی حقوق) یاخود (طبیعی

ساده حیاهت خطاب ایدن هوایی سینه ماسر گذشتلرندن طامشمن وجوشون بر حاله کلور. آرتق اوافاق اویونک منظره سی، ساسک قوجسک هېجاسنر سوهکیسی، حیانتک آسوده لکی اونی دوویرمور. بر حادهدن بر «روحی دوله ورمور!» شکاتی چقیورکه، پایلان هرمناسبتز لکه، ایله نهر کنهه بر مددرت مقانده تکرار ایدیلوب کیدیور.

سینه ما مشتریلری حیانتک آلاسیمنز، وقه سز سوزولوب کیتنه سی بکنیمور! ماچرا مریقی قلیلری کیریسور؛ برده کی حکایله بکزمه سی حقیق حیانتک ساده کوزلکی اولره آز کلور، طاد ویرمور. زوجده شیطانی بر جاذبه، خیف مشریان بر ادا اولانزه؛ قادیق قیوریله قیوریله کزنجی، سوزوله سوزوله قونوشنی، پایله پایله صاریلی بجره موره ارکک منون اولمور، قاریسده «پنانه تکه لی» لک بولانازه اونه ایستیمور. یانه پایله اریوب کیتک آتشی بر قلب، قادیک الک اوافاق آرزوسی برینه کتیرمک ایچون تولومه قدر وارن طامشمن بر فدا کارق زوجده یوقسه زوجه ما یوس اولویور؛ ایستبورکه قوجسی مالکز اونک سه وکیسله اوغراششین، عمرنی دیزلرنک پانده کیرسین، شاهانه باغله قورله کزینتیلر، اوتوموبیللر، یان پانه سارلر، حوض، کول کنارلرنده باش باش معاشقه لری پایله حیات ذوق، کیف، رفاه ایجاد و اوزاب کیتسن... طبیعی، حقیقت دها بو خیالانک تأمل آده اولدیندن آرتق بزم، بوتون انسانک ناشایستی اولره خوش کورویمور. بونی افتراق، طلاق، فرارل، شیخ حادهلر تعقیب ایدیسور. هرکون بر یکسکی دوویورم.

شاید سینه ما فیلملرنده بر آرتقی صنعت، ذوق، قیمت اولهیدی، بلکه اخلاقه معایر جهتلی بو قدر کوزه چارمادی. آسف اولونورکه سینه ماچین اکثرا الک پایانک افکارک، اکسنسینر دماغلرک اورتیه قودیلری برمدار اثرله آغوش آچبور. نه منطق، نه ذکا، نه صنعت وار؛ دلی صاچه سی بر جوق وقه لر، عریان قادیلر، اری یاری آملر، توالتر، باغملر، ایته اوددر... و قتیله سینه ما ذوق ویرنجی ظرف، لطیف براکتجیدی؛ فیلملر ای سه چلمک شرطیه نه نافع بر ایجاددر. و قتیله قیبتی عمرلرک مشهور اثرلری تیشل ایدرلر، بزی سوتیررلردی. شیدیدی هیچده اوله دکا. هرملکندن آتیش، آرتقه قلش فرک آسکیلری باش تابی ایدوب کونورویور، چولوغزه، جوجوغزه سیر ایتدیریبورز. غریک بو کیرلی ایچ جانلرنی عالمه من اولنده هرکون آجوب کورتمک عیب اولویور.

سینه مادوسلرنه بر حدچیزمک عیجا امکانسنمیدر؛ بولک سویه مایونه ووقونور برجهتی کوریمور. مملکنته صوفولاسی جائر اولایان نلر وار... بر آده فیلملردن اخلاق باسپورلی صومرق بکا لوزوس اوازکی کلیر. بویکی شیطانک فیلملر یولوب باغلی یی کون اخلاق جانلرن نه تاریخی بر یارام اوله جق!

رفیعه هال

حقوقه ه استاد ایندیرلردی. طبیعی حقوق انسانلری قوزمبولیتک، آلپی حقوقه نلر امو نلنلک کونوروردی. حقوق اجتاعی جهنده کورنن حقوقی اجتاعیاسه، بالمکس، حقوق ما کیتی (وطن) ده کوربدیک ایچون، حقوق وطنپورلکی تقویه خادم اوله بیلیر.

بدیی صنتلرک وطنپورلکی ایکی سورته اولور: یا (سوزه) اعتبارله، یاخود (اویژه) اعتبارله. بر صنعتک سوزه اعتبارله وطنپور اوله سی ملی ذوقه موافق بولونځی دیکدر. بر شراعرده، بر رسامده، بر موسیقیشانده، بر معمارده ملی ذوق یوقسه، ابداع ایدمکجاری اثرلردن وطنداشاری ذوق آلاز. چونکه بو اثرلر، ذوق اعتبارله وطنک مالی دکدر. بر صنعتک اویژه اعتبارله وطنپور اوله سی، موضوعی وطنک کوزلکرکندن آتخاب ایتسی دیکدر. الک پویوک صنعتکارلر اثرلره وطنی وطنداشار مسودیرن مبدعادر. بزده ایسه شیدیدی قدر ادبیاتزده مستزده نه سوزه، نه ده اویژه ملی دکدی. چونکه، صنعتکارلرنمده ملی ذوق یرینه باغمک، یاخود فرانسزلرله انکیزلرک تقلیدی ذوقلری کورولوردی. موشوعارسه اکثرته پایایی عطرله عاقدی.

حتی لسانزک غرامدری، شعر مرک و زنیده دغیردن وغریبه عربله بجمدن آتشدی. او حالده، بو کونکی ملی ادبیات جرای، بدیی وطنپورلکده دوغوره جق!

شیدیدی بویه بر سؤال سوریله بیلیر: وطنپورلکک دینی، اخلاقی، حقوقی، بدیی شکلری اولدینی کئی، عیجا اقتصادی بر شکلیده یوقیدر؟

پوکا فقط بر جواب ویرمیدن اول بر آرز ترد ایتک اقتضا ایدیبور.

چونکه شیدیدی قدر اقتصادیات الک زیاده قوزمبولیت طانیان بر شیدی. خصوصیه حالا مکتبلرنمده رسا اوقونوفده اولان (مانعتر اقتصادی) اقتصادی وجدانک قامیله قوزمبولیت اولدینغه قان!

(برافیکز یاسینلر، برافیکز کیرسینلر!) متعارفه ستاد ایندین بویه رسمی برلم وارکن، ناسل اولورده اقتصادی وجدانک وطنپورلکندن بحث ایدیله بیلیر؟

فقط، حقیقت حالده، بویه بر تلاش اصلا لزوم یوق! چونکه، مانعتر اقتصادیاتک قوزمبولیت بر اقتصاد اولادنی، بلکه پویوک صنایع مالک اولان، بناء علیه، سربستی مبادلاتدن بالکز منفعت بولوب هیچ بر ضرره دوشه سی احتالی اولایان انکلتزنک (ملی اقتصاد) ندن عبارت اولدینی، آرتق آکلاشیلیدر. ابتدا، بو حقیقی، آسرقالی (جونرای) له آلمانیایی (فرددرنی لیست) آکلاهرق کندی مملکتلری ایچون بر (ملی اقتصاد فلسفه سی) وجوده کنیردیک. بو حرکت دیکر مللترک اقتصادجیلری ده ایتدیر. ایتدیلر. یالکیز زوالی بزلر، انکلیز اقتصادیاتک

روس انقلابك اكه مهم عاملي

۱۹۰۵ ستنه روس انقلابي مناسبتي ايله روس مشاهير رجالند قوت و پټنه ك سولش اولدي سوزلر بټون آوروپا و روس مطبوعاتي طولا شدی: مشاراله ديوردكه: «و انقلاب اجرلك طوققره قارشى بر عصيانى در!»

برقاج كره روس هټ و كلاسي رياستنده بولمش، اوزون مدنلر روس ماليه سنى اداره اغش اولان بو ذاك بوسوزلى، بټوك برحقته مستندى! نه نټبات آجار طرفندن قتل ايديش اولان ستوليك هټ و غيڤي ابله - باصديريه يار. فقط بوكره طوقلر آراستند ستوليك كي عزمكار برسي يله چقمدي و روسيه طوقلر ايله برابر عو و پريشان اولدى.

ستوليك موقيتي، حاكم و طوق صغاره برانيت حسي و برمشدى. بولر، ثروت و تحميك بخش ايديكي هر دورلو نعمت و ذوقندن اعظمي درجه ده استفاده ايديورلدى. ذوق، صفا، سفاقت، اسراف، زلات و اخلاص زلي حد قصاوه وارمشدى. پترسبورغ و موسقواك قلوبلرند، كچه لوقاطه لرنده هر كچه بيكار كچه، بعضا بوزيكر كچه روبله قاره، آفته لره، عيش و عشرته صرف اوليوردي. مشهور لوقاطه و قلوبلرند كچريان كچه حياي حفته اهالي آراستنده دستانلر طولا شيوردي. صوكره لرى قفقاسيه والى عمومى سى اولان مشهور وارانسوف داشقوفك اوچنجي آلكساندره پترسبورغ جوازنده كاش كار برلوقاطه ده ترتيب ايديكي بوضايفي مثال اولاق ذكر ايدوبيلير: ضيافت اسانه وى برمبله مال اولشدر. دهمه ز اولق اوزره، آلتون برماصه اوزرينه اوزمان پترسبورغ اورانسك اكه كوزل معنيه سى اولان برقيز - چيلاق اولواق اوزايتلش، واوزرى اكه قبلي چيچكر و ميوه لره مستور اولديني حاله ايعمالوروك حضورينه كنولشدر! ورسايك معهود تريايون صالوقيه يوله بر منظره غيظه ايدردى! قوت وارانسوف داشقوف يالكر زيه بو زول او شاق ايجون آلتش بيك روبله بخش ايتشدى. ايعمالور آلكساندره - بوكا مكافا اهلوج - مشاراليه سري نظري يادى! هلمه كور ايعمالور، روس تاريخنده، اخلاقك صلاي، طبيعتك بدتليلسي اكه مشهرى! دوشويكيز باشقه لرى نه زره وارمشلردى!

سرايه زلات و سفاقت صوكد درجه ي بولمشدى. بياش كچه لره، صباحه قدر پورونل عيش وعشرلر، شامبايتاك، كوكوك، بيهي عشق دوشوكولكنك اشاع ايديكي مادي ومعنوي تغريلر، هر نوع اخلاق مفهولرى تحريف، ذوق سليب رفع، حق جيتيت و شرف دوشونجه لرى عو ايلشيدى. بر درجه ي قدر كچار نجه، ايله كنديسي احاطه اين دام و نوولر،

بررفته سى اولوق قالدق. ناسل كه اخلاقد، حقوقده، بدعيانده حاله مقلد كندن، ملتسز كندن قورولمادق. مع مايفه، مكنتيلر مارك اقتصادده قوزمو بوليت قاله سته رعمآ، عمل حيانده اقتصادى وطنرورلك بعض ايزلرى موجوددى. مثلا، (مولير) كه مضحك لرى هيج اولماز سه موضوع و لسان اعتباريله مليشدرين امداد و قيق باشا، اونه يالكر رلى معمولاتي صوفيور، اجني اتمه سندن اخلاق بر تيكيمنه ايله قاجيوردي. باخاصه صوك زمانلره (ملى استهلاك) جيتلر، (ملى استحصا) شركتلى تشكيل ايتكه باشلاى.

فقط، شورده بورده كورونن بو اقتصادى حركتلر، هپ فردى تشيله عايدى. دولت، مانعسز عتفه سندن پورولو قورولاميور، ملى اقتصاده دوغرو رسى برآدم اتمه يوردي. فقط قايتولاسيولر لك لوى، بومقصدا ايجون، دكل برآدم، قطي بر حمله ماهيتنده اولدى. چونكه ملى صنايع حياه ايجون، كرك ترفه لره حاكم اولق آتنيق بو بټوك حله ايله قابدى.

دولت بو قطي حله ي پايدندن صوكر، (اعتبار ملى) باقمه سنى تشكيل ايتكه، (آفروشه توفرى) يته تشب ايله مكلده ملى اقتصاديه دوغرو كيتديكي انا ايديبوردي. هله برهفته دن برى باشلايان (ملى استغراض) شئي، دولتك آرتق قطعا، ملى اقتصادي اساس اخاذ ايتديكه قطي بر دلدير. دولتك بو تشيلى سايمنده، فرد، پارلرني ملى برانقه به بايرمى، باخود ملى استغراضه تيه ايتك امكانى بوله يديلر. ديك كه اقتصادى وجدانك وطنرور اوله سى ايجون، دولتك ملى اقتصاد سياستى تعقيب اتمه سى لازم!

ضياكوك آب

اوتونول صحيفلر

غزل

عالم حيات نو بولور جانلر باغيشار دميدم
انفاس روح الله در كويا نسيم صيدم
صن نكده جاوله ك طاس زرين ايل وير
باغ جهان برنور و فرعالم كلستان ارم
بزم صفا و رشج جام بوزمزم اولش اول مقام
ميخانه لريت الحرام پير معان شيخ الحرم
باد سحر دن خوش نسيم خلق خداوند كرم
سلطان عادل خان سليم شاهنشاه صاكرم
كيسرو جيفر جيفر ايسكندر دادر حشم
داراي ايسكندر شاه ايسكندر دارا حشم
شاه مصرع جامدر ساق سيم اندامدر
عيش ملى كافامدر راحت رسان روح جم
عيش و تنم و قنيدر ساز و ترنم و قنيدر
باقى تكلم و قنيدر كفناه سى ايت لاجرم
خاموشلق سندن عجب طبعك مسلم طوئدى هپ
سحر آقريان عرب پا كره كويان عجم
باقى

Dames d'honneures وضعیتلر يك استلرام ايديكي مشوليت و شرف حسلرني اولوتورق - پس، صدار، جاهل، سفل بر موثق اولقندن باشقه بر فضيلتي اوليان پاياس راسيوني له - كچه لرى صباچه قدر كاتيلر، سرياك و پوتون بټوك ستند اداكانك ناموسلرني هتك، ايدلر اهالي آراستنده بيك دورلو حيثيت شكند هدي قلوبلر ك توليديه سبب اولورلدى! سرايه و بټوك صنف زادگان آراستنده بورذالتر، بوسفاستر دوام ايدركن، آكاشيه، پترسبورغ و موسقواك سواقف لرنده، كويلرده، قصه لره اهالي اچقلند، احتياجن اضطرار ايجنده قورانيوردي! آشايين بوقاريه طوغرو ميب و قوروقنج برايكاني يوكسلمكه ايدى: روس متفكرلى، روس منورلى بو ايكيتاروك ماهيتى، و خامتي طوبويور، انديشه ايديبورلدى. فقط سرمست ذوق و صفا اولان «بټوك طلق» اولنديه لرى حسلر، طردلر، ديوان عرفي لره صوصدبرمه چالشيوردي. غرائوق ديتري كي - عقل و ديدلرني تاما غايب ايتشم اولالر - آره صيره، سرياك وزادكانك سفاقتنه قارشى قوق ايستوبورلدى. فقط بومفرد عكس اعلملره بوقاريه ياغني طوغرو افان زرات سيلاني طور دوزمق ونده آشايين بوقاريه طوغرو فوران اين غضب وحدت طوفانك اوكنه چيك استعدادي حازرى! ايش ايتدن كچمشى؛ و نهايت چيفه كيدنه ك: «طوبراق و حريت! نداسى بټون روسيه ي باشدين ياشه قوروقنج برعكس صدايله تيتره ندى و هر طردن انقلاب طوفانلى آفته باشلاى! طوبراق! ايسته بټون روسيه ي آيقلانديران سحر كار طلم! طوبراق! ايسته عصرلردن بوزي روس كويلوريك اغزنده طولاشان كه وروس متفكرلرني دوشوندين مسئله! طوبراق! ايسته ده اونديجى عصرده - «بوجاغه» كويليلر ك باشنه كچره بټون وولعا ساحمتي عظيم بر عصيانه سوق ايدن، ايسته اون طقوزنجي عصر ك بدايندن يكرمجي عصر ك بدايته قدر بټون روس عمرلرني، روس متفكرلرني - غوغولن باشلايوق طولستويه قدر - متادي مشغول ايلن نقطه!

سراي وزادكانك و طاشقين مروتلرني، ويوترونلر نيجه سى اولارق صاف و اسرافلرني ده اهاليك تحمل فرماصافقه و احتياجلرني ده دوقوران هپ طوبراق در! بوكرده انقلابه اكه برنجي سبب اولان برمشله در! حقيقت حاله بټون روس تاريخي، روس حكومتك داخلي سياستى، وحتي اقربى فعاليت بوشللكه اطرافله سوشلاشدر! دلي پتويه قدر، روس كويلوي روس زادكانك كلهك تام معناسى ايله تام برعلوك و كوله سى ايدى! اوهرشيدن عجمو دى! اوزرنده ياشايدني طوبراقه برابر كنديسيه صاحبنك مالى ايدى. چفلك صاحي ايتسته آنى ساتار، اولودور، ايشله تيردى. اوكله ديكردمير باشا اشيا آراستنده ميوس بوقرى بودى! دلي پتو، كويلوك حالي برطردن بر درجه ي قدر ايشلردى، ديكر طردن قالاشاردردى!